ÅLANDSDELEGATIONEN **Diarienr** D 10 26 01 82

Helsingfors/Mariehamn 30.10.2026

Nr 37/26

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse 16.9.2026, nr 225/2026.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om främjande av integration, antagen av lagtinget 16.9.2026.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen ändrar landskapslagen (2012:74) om främjande av integration. Genom ändringarna ges kommunerna och därmed Kommunernas socialtjänst (KST) tydliga grunder för beslut om ensamkommande barn och unga.

Avsikten är att lagstiftningen ska träda i kraft så snart som möjligt.

Lagstiftningsbehörigheten

Genom den förevarande landskapslagen fogas nya 19a och 19b § till landskapslagen om främjande av integration. I landskapslagens 19a § finns bestämmelser om ordnande av boende för barn som är i landet utan vårdnadshavare. I 19b § föreskrivs om stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Av förarbetena framkommer att 33 och 34 § i rikets lag om främjande av integration (FFS 681/2023) har fungerat som modell för bestämmelserna. Genom att skapa ett sammanhängande och rättsligt hållbart system för denna målgrupp uppfylls krav på

Postadress:
Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:
växel 0295 017 200

Adress i Helsingfors:
Annegatan 22 A 3
00100 HELSINGFORS

barnets bästa, rättssäker myndighetsutövning och enhetliga processer vid mottagande och placering av ensamkommande barn och unga (lagförslag nr 17/2025-2026, s. 4).

I samband med lagstiftningskontrollen över landskapslagen om främjande av integration och vissa andra landskapslagar hänvisades till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1, 4, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland. Landskapslagstiftningen gällde även näringsverksamhet på vilket område behörigheten jämlikt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer landskapet. I delegationens utlåtande berördes också landskapslagstiftningens förhållande till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 4, 6, 7 och 9 punkter samt 29 § 1 mom. 6 punkten i självstyrelselagen (ÅD 16/12).

Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagens bestämmelser gäller personer som avses i 2 § 6 mom. i lagen om främjande av integration (FFS 681/2023). I det momentet räknas upp personer under 23 år som har kommit till Finland med stöd av utlänningslagen (FFS 301/2004). Enligt 27 § 2, 7 och 26 punkterna i självstyrelselagen hör rätten att vistas i landet, barns rättsliga ställning och utlänningslagstiftning till rikets lagstiftningsbehörighet.

Landskapslagen syftar till att ordna omvårdnaden, omsorgen och fostran i form av familjevård samt boende för de personer som avses i 2 § 6 mom. i lagen om främjande av integration. Detta är uppgifter för socialvården som hör till landskapets behörighet enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen. Även om personerna faller inom tillämpningsområdet för rikets utlänningslagstiftning kan det i landskapslag föreskrivas om främjandet av deras integration och förhållandet till landskapslagstiftningen på socialvårdens område.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag till rikets behörighet. Av grundlagens 19 § 3 mom. följer att det allmänna ska, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt (se RP 309/1993 rd, s. 75–76). Landskapslagen främjar förverkligandet av grundlagens bestämmelse.

Med tanke på att det i landskapslagen föreskrivs om uppgifter för kommunerna berörs även skyddet för den kommunala självstyrelsen enligt 121 § i grundlagen. Av förarbetena framkommer att Kommunernas socialtjänst har rätt att ansöka om ersättning via de åländska kommunerna från riket i enlighet med 69 § i rikets integrationslag (lagförslag nr 17/2025-2026, s. 5, se även RP 208/2022 rd, s. 298). Ålandsdelegationen ser inget hinder för landskapslagens

bestämmelser med tanke på grundlagens 121 § (se även GrUU 92/2022 rd).

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare